

شېنجاڭنىڭ جاي - **جاي** **ۋەقەشلار** **مەركەس** **قۇتقۇتۇۋ قېلىشلار** **ن پىئەرنات جەلسىدە جايە پىئەرنات جەلسىلىن ئىس ورنىسىنى**

ەڭ تاماشا تىلەكتى سۈيىكتى ۋەقتۇشلارغا ىرانادى

□ **انار بۇلت \ شېنجاياڭ گازەتىنىڭ ئىلىشى شىن زۇشياۋ**

بىيل 9 ـ ايدىنڭ 10 ـ كۇنى ەلىمىزدىنڭ 38 ـ رەتكى ۋەقتۇشلار مەرەكەسى، رايونىمىزدىنڭ جەر ـ جەرى ۋەقتۇ ـ شىلار مەرەكەسىن قۇتتىقتاۋ قىمىلدارىن يىتتەرەت جەلد ـ سىندە جانە يىتتەرەت جەلىسىنەن تىس ورىستەتپ، قالىڭ ۋەقتۇشلاردان جانە وقۇ ـ ەعارتۇ قىزمەتكەرلەرنەن مە ـ رەكە بايالىنسىمەن حال سۇراپ، ەڭ تاماشا تىلەكنى سۇ ـ يىكتى ۋەقتۇشلارغا ارىناپ، تۇتاس قوعامدا ۋەقتۇشنى قۇرمەتەيتىن، وقۇ ـ ەعارتۇغا مان بەرەتن قويۇ راي قالىپ ـ تامىتىردى.

”ۇرمىچى قالىسنداعى ورتا، باستاۋىش مەكتەپ ۋەقتۇ ـ لارى ۋەقتۇشلارغا توسىن سى سىلاپ، نىقالستى تىلەكتەرىن جەتكىزدى. اشەكەي شام، قۇتتىقتاۋ انكرىتىكاسى، شىنايى سۇ ـ يىسپەنشىلىك قامىنغان سىزىبا سۇرەت... ئتۇرلى تارتۇلار ۋەقتۇشلاردىنڭ جاپايى بودۇنا دەگەن قۇرمەتتى ئېلىدىردى.

9 ـ ايدىنڭ 10 ـ كۇنى ”ۇرمىچى قالالىق 79 ـ باستاۋىش مەكتەپنىڭ ۋەقتۇشلىرى يىتتەرەت جەلىسىدە ۋەقتۇشلارغا نىزگى تىلەكتەرىن ئېلىدىرىپ، قۇتتىقتاۋ انكرىپتىكلارن، قولو ـ نەىر بۇيىمدارىن، جۇڭچىۋو ايكۇلشەسىن جاسادى... 3 ـ جىلدىق ۋەقتۇشى لى يۇيۇان يىتتەرەت جەلىسىدە ۋەقتۇشىسىنا ”ۇزى جاساعان قولنەر، تۇندىسىن كورسەتتى. ”مەن ۋەقتۇشما ارىناپ «قەقمور ۇستازىما اي اسىنداعى تىلەك» اتىداعى قولنەر بۇيىمىن جاساپ، ۋەقتۇشما العىسەمدى ئېلىدىردىم“ ، ـ دەدى لى يۇيۇان . ـ مەكتەپكە بارىپ وقۇ باستاعاندا ۋەقتۇشما

(ياسى 1 ـ بەتتە)

9 ـ ايدىنڭ 10 ـ كۇنى ساعات 12دە، بۇراتالا قالاسى شىنڭدالا ”مالىسى تىپاشان جولى الەۋمەتتىك اۋماسەننىڭ حسۇان سىناماسىن اۋ تۇينىىندە الەۋمەتتىك اۋماق مەحاناسـ ـ نىڭ مەدەۋ قىزمەتكەرى ۇۋ ۇپچىڭ مەن قىزمەتتەستەرى تارتىپپەن حسۇان سىناماسىن لىپ جاتىر، ونىڭ ارەكەتى مەپتى دە قانىق، سىناما اۋۋ اياقتاعاننان كەيىن تۇرعىندارغا ماسكانى دۇرىستاپ تاغۇدى ۇمتىپاي مەسكەرتىپ جاتتى.

”وتباسىمىزداغارىمەن باس قوسا الهاي، اتىەگەن ـ اي بولغانمەيىزەن، الايدا، تۇرعىنداردىنڭ سالاماتىشەن قورعاپ، نىندەتكە قارسى اتىناۋغا كۇش ـ قۇات قوسىپ جاتىرمىز، مەنىشە، بۇل تاتىرلىق ئىس“ ، ـ دەدى ۇۋ ۇپچىڭ.

جۇڭچىۋە دەمالسىندا، بۇكىل بۇراتالا قالاسىندا 560 مەدەۋ قىزمەتكەرى قىزمەت ورنىدارىنان تاپچىلماي، جاۋاىپ ـ كەرىشلىك ارقالاعاندارىن ارەكتەتتەرمەين ايكېلىپ، بارشا وت ـ باسنىڭ باس قوسۇنا قورغانىش بولدى.

شارۋالاردىنڭ كۇزگى جىيىن ـ نەرىنىشە كومەكتەسىپ، قۇانىشتان بىرگە ئاززاتانىدى

”بىيل 140 مۇ جەرگە قۇمىل قاۋىنىن ەكتىك، قىزمەت اترەتى مەن قىستاق ’ەكى كومپىتەنىڭ’ كومەگى مەن ۇگىتـ ـ تەۋى ارىقلى جاقىسى باعادا ساتتىق“ .9 ـ ايدىنڭ 10 ـ كۇنى كو ـ لىكتەىرگە تېلەپ دايبىن تۇرغان قۇمىل قاۋىنىنا قاراپ، التاي قالاسى بابالبايى اۋىلى بابالبايى قىستاعىنىڭ تۇرغىنى لى شىنجاى ”ماز بولدى.

قازىر بابالبايى اۋىلىنىڭ 3000 مۇ جەرىندەگى قۇمىل قاۋىنى مول ”ۇنىم اۋۋ ماۋسىمىن كۇتىپ الدى، التاي قالالىق وقۇ ـ ەعارتۇ مەكەمەسىنىڭ بابالبايى قىستاعىندا تۇراتىن قىزمەت اترەتى كۇزگى جىيىن ـ تەىرن شاعىن بو ـ لىشە اترەتن ۇيىمداستىرىپ، قاۋىنشىلاردىنڭ قاۋىندى جىنا ـ ۇنا، تاسۇندا كومەكتەستى.

(ياسى 1 ـ بەتتە)

9 ـ ايدان بەرى، تىپاشان الاىنىدا مول ”ۇنىم شاتتىعى ەستى. ساۋان قالاسى دۇڭخۇان قالاشىعى ۇچانۇاڭزى قىستا ـ عىنىڭ اتىزى لتىنداي سارى دانگە تولدى، جەرگىلىكتى ورنىدا ـ عى شارۋالار، اشق اۋا رايىن مىقتاپ يگەرىپ، جۇگەرىنى جەدەل ـ دەتە جىناپ، جايىپ كەپتىرىپ، كۇزگى اسىقتىڭ ”بىر ئىۋىرىن دە قالدەرماي قامبالاۋغا كەپىلدىك ەتتى. قىزىل بۇرىش مەكەنى بولغان باغمىراش اۋاندىندا قىزىل بۇرىش ەگەتىن دىققاندار اشق اۋا رايىن مىقتاپ يگەرىپ، قىزىل بۇرىشى رىكىتەپ، جايىپ كەپتىردى.

تايپاۋدا تۇتاس رايونىداعى ار جەرەجلى اۋىل شارۋاشـ ـ لىعى، اۋىل ـ قىستاق تاراۋلارى نازاردى ”كۇزگى تۇقىم سەبۇدى مىقتى يگەرۇ، كۇزگى باپتاۋدى جەدەلدەتۇ، كۇزگى جىيىن ـ تەرىندى مىقتاپ يگەرۇگە“ شوغەرلاندىرىپ، نىدەت ـ تەن ساقىتاۋ ـ تىزگىندەۋدى جانە اۋىل شارۋاشلىعى ”ۇنىد ـ رىسىن ”بىر تۇتاس جوسپارلاۋدى ويداعىداي سىتسەپ، ”كۇزگى جىيىن ـ تەرىن، كۇزگى تۇقىم سىبۇ، كۇزگى باپتاۋغا“

ۇسنامەن. “مۇعالىمعا العىسى ايتامەن“ ،”مۇعالىم، ُسىز جاپايا شەكىتىڭىز!“! باينىغولىن موغۇل اۆتونومىيالى وېلىستىق 3 – ورتا مەكتەپنىڭ ۋەقۇشىسى ساي لى قولجازبا گازەتتە كوركەم جازۇ جازىپ، ادەمى سۇرەت سالىپ، ۋەقتۇشىسىنىڭ مەرەكە ـ سىن قۇتتىقتادى.

9 – ايدىنڭ 9 – كۇنى كۇشار قالاسى ۇزىن قالاشىق سەنتىرلى باستاۋىش مەكتەپىنىڭ ۋەقۇشلىرى ۋەقتۇشلىرىنا وزدەرى جاساعان سىلىق قاعازدارىن ۇسىندى. “تاپسىرمانى ەڭ تەىز تەكسەرۇ سىبىلىى“ ،” ەڭ سۇيىكتى ەعارتۇشى، مەيىر ـ لى ۋەقتۇشى سىبىلىى“ ،بالالادىنڭ وزدەرى جاساعان سىلىق قاعازدارى كۇڭلىدى مەيىرگە بولەدى.

سانىچى قالالىق 14 – باستاۋىش مەكتەپ ۋەقۇشلىارغا ”مۇعالىم، سىزگە ايتارىم بار...“ دەگەن مەرەكەلىك تىلەك جىناۋ ۇندەۋىن تاستادى، ۋەقۇشلار بەينەىجازىبا ”ئۇسىرىپ، قولجازبا گازەت جاساپ، تىلەكتەرىن ۇيىشىن سىياقتىلار ارىقلى يىتتەرەت جەلىسىدە ۋەقتۇشلىرىنا ۇسىندى.

9 – ايدىنڭ 9 – كۇنى بۇراتالا موغۇل اۆتونومىيالى ود ـ لىسىنىڭ اۋدان، قالالارىندىاعى نىشانىدىق قۇرىلىستار، الەۋمەت ـ تىك اۋتوبۇى بەكتەتتەرىنىڭ كورسەتپە ەكراندارى، تاكىسلىەر ـ دىنڭ توبە شىرقاتىرى سىياقتىلاردا ۋەقتۇشلىارغا سالەم جولدا ـ نىپ، نىزگى تىلەك ايتىلدى. جارق ـ جۇرق ەتكەن ساعەم كارتوندارى تئۇن اسپانىن جارقىراتىپ، جارقى ساۋلەسىنىڭ وزگەرۇمەن ”مۇعالىم، سالەمەتسىز بە!“ ،” ۋەقتۇشلار مە ـ رەكەسى قۇتتى بولسىن“ ،” مۇعالىم، جاپا شەكىتىڭىز“ سىياقتى

”بۇل جەردىنڭ قىزاناعى ُدامدى، جۇمساق تا شىرىند ـ دى، ەڭۋ، باپتاۋ كەرىندە زالىسىلزادىندىرا ُسىرسرۇ تەخنىكا ـ سىن قولدانىدىق، ناعىىز جاسىل ازىقتىقى“ .9 – ايدىنڭ 10 – كۇنى شايار اۋدانى تويوبىلدى قالاشىعى تەرەك قىستاعىنىڭ تۇرغىنى ليۇ جىيانىنىڭنىڭ كوكونىس جىلىجىنايدىنا قالاشىقتاعى بىرنەشە كادر ەگەپشى دىقاننىڭ جىناۋىنا كومهكتەسىپ بولعان ـ نان كەيىن، الا جۇرگەن قول تەلەفون تاياقشاسىن كوتەرىپ ”نىكە تاراتاۋدۇ زات ساتۇدى“ باستادى.

جۇڭچىۋە مەرەكەسى تاياپ قالىدى، قالاشىق كادىرى

گو جىيانىڭ ليۇ جىيانىش كوتەرمەگە العان 10 جىلىجايداعى

جاي پىساتىن قىزاناقىنڭ شوغىرلى بازارغا ساللىناتىدىمەن،

ادام جەتسپەيى جاتقانىدىمەن ُبىلىپ، بىرنەشە قىزمەتتەسىن

ەرتىپ بارىپ كومهكتەستى.

قازىر شايار اۋدانىنداعى مول ۇنىم لىنغان اتىز ـ باق ـ تاردىنڭ بارىنەن ەرىكىتلەردىنڭ قارامى كورنەدى. نىدەتتەن ساقىتاۋ ـ تىزگىندەۋ كەرىندە، شايار اۋدانىنداعى 1۶ مىڭنان استام پارىتايالى كادر، وداق مۇشەسى جاستارى، زەينەتكە، دەمالسىققا شىققان ساقا جولدستار، مەيىرلى جاندار ەرىكىتلەر قىزمەت كورسەتۇ اترەتىنە قوسىلىپ، شارۋالاردىنڭ كۇزگى جىيىن ـ نەرىن، كۇزگى ەڭۋ، كۇزگى باپتاۋ بارىسىندا كەىز ـ دەسكەن ماسەلەلەردى شەشۇنە كومهكتەستى.

شىنايى سۇيىسپەنشىلىكپەن قامقورلىق جاساپ، جۇرت جۇرەگىن جىلىتى

9 ـ ايدىنڭ 10 – كۇنى ُپايزاۋات اۋدانى قىزىلسۇ اۋىلى قوششوعراق قىستاعىنداعى نىدەتتەن ساقىتانۇدىنڭ الدىغى شەپىىد ـ ەگى ەرىكىتلەر، جالغىز تۇراتىن كاريلار، ساقا پارىتاي مۇشەلە رى مەيىرگە تولى حال سۇراۋ بۇيىمدارىن تاپسىرىپ الدى.

سول كۇنى قىستاقنا تۇراتىن قىزمەت اترەتى، قىستاق ”ەكى كومپەتىى“ جانە ەرىكىتلەردىنڭ ۋاكىلدەرى بىرگە ”نىلەك توعىستىرىپ، كۇش تويىتاپ نىدەتكە قارسى اتتانا ـ

قاتىستى تۇرلى قىزمەتتەردى ورنىقتى لىگەرىلەتتى. جەر ـ جەر دۇمبە ُبيىداي تۇقىمى سىياقتى اۋىل شارۋاشلىق زاتىتىق ماتەرىيالدارى مەن تۇقىم سەبۇ ماشىينالارىن جەتكىزۇدى، دايبىنداۋدى ەرتە باستان تىپاناقتاندىردى، اۋىل شارۋاشلىقى ماشىينالارىمەن رايون اتىتاپ جۇمىس جۇرگىزگەگ تىئارتىپتى ۇيىمداستىرىپ، كۇزگى اسىتىق داقدىلدارىنىڭ دەر كەىزىندە جىناۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتتى، دۇمبە ُبيىداي ەگىلەتىن اتىز بولىكتەرىن ۇنىمدى تىپاناقتاندىردى. سونىمەن بىرگە، ىنفورماتسىيالىغان تۇغىردان پايدالانىپ، يىتتەرەت جەلىسىدە نىكە تاراتۇ ئىئاسىلى ارىقلى شارۋالاردى دەرت ـ دەرىمىز، زىياندى جاندىكتەرىنڭ الدىن اۋۋ، اتىز باسقارۇ تەخنىكاسى جونىنەن ارناۋلى باۋلۇ جۇرگىزدى.

كەىزەكنە، تۇتاس رايونىدا جىپانلە كۇزگى اسىتىق داقدل ـ دارىنىنڭ شىندە، جۇگەرىنىڭ جەر اۋدانى 90%تىن استامىن يەلەدى، جامباىس بۇرشاق، كارتوپ سىياقتى داقدىلداردىنڭ جىپانلغان جەر اۋدانى وتكەن جىلغى ۇقىساس مەزگىلدەكەىدەن تۇگەلدەي جوعارى بولدى ـ مەجمەمە 9 – ايدىنڭ ورتا،

جازۇلار شىعې، ۋەقتۇشلارغا دەگەن قۇرمەت بەينەلەندى. 9 ـ ايدىنڭ 7 – كۇنى اقسۇ ايماعى ۇزدىك ۋەقتۇشـ ـ لار، شىنجياڭغا كومهكتەسكىەن ۋەقتۇشلار ۋاكىلدەرىنەن حال سۇراۋ قىمىلىن ورسىتەنىپ، وقۇ ـ ەارتۇ شەپىندە قا ـ جىرلىقپەن تەر توگىپ جاتقان قىزمەتكەرلەرگە مەرەكەلىك سالەم جولدادى.

9 – ايدىنڭ 9 – كۇنى كورلا قالالىق پارىتكوم وقۇ ـ ەارتۇ قىزمەتى كومپەتىتى، وقۇ ـ ەارتۇ مەكەمەسى بىرلەسىپ «الەۋىرت قالاسىنداعى قالىڭ ۋەقتۇشلارغا، وقۇ ـ ەارتۇ قىز ـ مەتكەرلەرنە خاتتى» جاپارلاپ، ۋەقتۇشلار مەن جۇمىشىى ـ قىزمەتكەرلەرگە ۋەقتۇشلار مەرەكەسى جانە جۇڭچىۋ مەرە ـ كەسى بايالىنسىمەن سالەم جولدادى.

ۇرمىچى قالاسىنىڭ ورتا، باستاۋىش مەكتەپتەرى حال سۇراۋ خاتىن جازۇ، حال سۇراۋ تەلەفونىن شالۇ سىياقتى تاسىلدەر مەن قالىڭ وقۇ ـ ەارتۇ قىزمەتكەرلەرد ـ نىڭ مەرەكەسىن قۇتتىقتادى جانە ولاردان حال سۇرادى، ۋەقتۇشلىرىدىنڭ قاراپايىم قىزمەت ورنىسىدا جۇرەك قانىن سارقىپ، قاجىرلىقپەن ەڭبەك ەتىپ، قالىقتسىزدىقپەن ۇزىن ارىغاندارىنا العىسى ايتتى.

9 – ايدىنڭ 9 – كۇنى جياڭسۇ نانىئۇنىڭ 10 – توپىتاعى وقۇ ـ ەارتۇ ارىقلى شىنجياڭغا كومهكتەستى اترەتنىڭ جەنىد ـ ك شىسى، قۇلجا اۋدانىدىق وقۇ ـ ەارتۇ مەكەمەسىنىڭ وربىناسار باىستىعى، قۇلجا اۋدانىدىق 2 – ورتا مەكتەپنىڭ باىستىعى ۇي چىيەك الدىڭغى شەپىتەگى ۋەقتۇشلارغا تەلەفون شالىپ حال سۇراپ، ولارغا مەرەكەلىك سالەم جولدادى.

يىق، جۇڭچىۋدە حال سۇراپ جۇرت جۇرەگىن جىلىتايىق“ قىمىلىن ورسىتەتپ، وزدەرى ايكۇلشە جاساپ، ساڭزى سالىپ، نىدەتكە قارسى اتانائۇدىنڭ الدىغى شەپىندەگى قىز ـ مەتكەرلەر مەن قىبىشلىغى بار بۇقاراعا مەيىر جەتكىزدى.

”ايكۇلشە مەن ساڭزىنى قىزمەت اترەتى مەن قىستاق تۇرعىندارى بىرگە جاساعان، كوپ بولماسا دا، وندا ُبىزدىنڭ نىدەتتەن ساقىتانۇدىنڭ الدىغى شەپىندەگى قىزمەتكەرلەر مەن قىبىشلىغى بار بۇقاراعا دەگەن كوڭمىلەن قامىتىلىپ جاتىر“ ، ـ دەدى اۋتونومىيالى رايونىدىق تۇرغىن ۇي جانە قالا، اۋىل قۇرىلىسى مەڭگەرەمىسىنىڭ قوششوعراق قىستاعىندا تۇراتىن ُبىرىنشى شۇجى ُشوھرات شاۋكەت.

بىيل جۇڭچىۋ مەرەكەسى كەرىندە، شاۋەشەك قالاسى ”جۇڭچىۋدە اي تولدى، سۇبىسپەنشىلىك تە تولدى“ اتىنداعى جۇڭچىۋدى شاتتىقپەن قارسى اۋۋ يىتتەرەت جەلىسىدە تىكە تاراتۇ قىمىلىن ۇيىمداستىرىپ ورسىتەتتى. قىمىل تىكە تاراتۇ فورماسىمەن ورسىتەتلىدى، جۇرگىزۇشى مەن فولكلورشى تىكە تاراتۇدا 10 وتباسىمەن بايالىنسىققا شىعې، جۇڭچىۋ مەرە ـ كەسىن قۇانىشپەن بىرگە تويلادى.

”ُبىر وسى رەتكى تىكە تاراتۇ قىمىلىنا قاتىناسقان باتىسى بولىك جوسپارى ەرىكىتلەر ۇلكەن شاڭغىراعى بولامىز، بۇكىن كەشتە جىيىنى 40تان استام ەرىكتى قىمىلغا قاتىناستى“ ، ـ دەدى شاۋەشەك قالالىق وداق كومپىتەتـ ـ نىڭ شۇجى چىڭ موشان.

باتىسى بولىك جوسپارىنداعى جوعارى مەكتەپ ۋەقتۇشـ ـ سى ەرىكتى چىڭ جىياچى تۇغۇش رەت وتباسانان سىتاپ جۇڭچىۋ مەرەكەسىن وتكىزدى. ”بۇكىن كەشتەگى تىكە تاراتۇ قىمىلىنىدا مەن الاك سىرتىنداعى جۇرگىزۇشى بولىدىم، جاڭا اكە ـ شەشەمە جابار لاسىپ وسى ُبىر قۇانىشتى جاباردى جەتكىزدىم، ولاىر قاتتى قۇاندى. شاۋەشەككە كەلگەنىمە 2 ايغا جەتپەگەنىمەن، وسى ارادان وتباسى مەيىرىن سەىزدىندىم“ ، ـ دەدى چىڭ جىياچى.

(ئىللى جاڭ تىڭ، قاتىناسقان ئىشلەر پارىزات ابۇل، راببا، چاڭ جىلې، ۋاڭ شىنچوڭ، سۇڭ يا ـ ۇن، رەنگى ئىللى ياك چىن، چىڭ خاۋپۇي)

سوغى مەزگىلىنە قاراي ماقتانى كەڭ كولەمدى جىناۋ ۋاقتى باستالادى. اتىزداعى كوكونىستىنڭ جەر اۋدانى ُبىر مىللىيون 700 مىڭ مۇدان استام بولىپ، دابايسىاي، سانبىز، شامغۇر سىياقتى قىستا ساقىتالانتىن كوكونىس ەگىلىگەن اۋدانى ُبىر مىللىيون مۇدان اسىپ، ناقتى ەگىلگەن جەر اۋدانى جوسپاردا ـ عى كولەمىنەن اسىپ، تۇتاس رايوندى قىسقى كوكونىسپەن قامداۋدا پارمەندى كەپىل ازىرلەدى.

كەلەسى قادايدا، اۋتونومىيالى رايونىنڭ اۋىل شارۋاشـ ـ لىعى، اۋىل ـ قىستاق تاراۋلارى ”كوجە قاتىق“ ۇنىمەردىنىڭ باغاسىن، ساتلىم مولشەرىن باقلاۋ ـ ولىشۇدى ۇزدەكىسىز كۇ ـ شىتىپ، ماڭىزدى اۋىل شارۋاشلىق ۇنىمەردىمەن قامداۋدىنڭ ورنىقتى، تىركىلىسىىز بولۇنا شىنايى كەپىلدىك ەتەدى. سونىمەن بىرگە، ماڭىزدى ۋاقتى كەىزەڭغىندەگى، ئىۋىپىندى وڭپەرلەردەگى اۋا رايى جانە دەرت ـ دەرىمىز، زىياندى جانىدىك اپاتىن باقلاۋ ـ ولىشەۋدى، ساقىتاندىرۇدى جىيلەتپ، اپاتىتان ساقىتاۋ، اپات زىيانىن ازىپتۇ شارالارىن جاپايى تىپاناقتاندىرىپ، تۇتاس جىلدا اۋىل شارۋاشلىغىنان مول ۇنىم اۋما دەم بەردەدى.

(ياسى 1 ـ بەتتە)

بازار جانە ساياسات ورايىن مىقتى يىگەرىپ، ۇندىرىس قۇانتىن ارتتىرىپ، ۇنىم مولشەرىن ارتتىرىپ، سىرتقا جەىد ـ كىزۇدى كومپەيتىپ، ماناس تىپانىتىن سىياقتى 3 كەنىنىڭ (جىلدىق ۇندىرىس قۇاتى 7 مىللىيون 800 مىڭ توننا) بىر ـ لەسىپ سىناق رەتىندە جۇمىس جۇرگىزۇىن لىگەرلىەتتى، قۇمىل دانانخۇ 7 – ُئومىرلى كەنى 2 ـ مەىزمىنىنڭ جىلىنىا 6 مىللىيون توننا كومىر ۇندىرۇى مەملەكتەننىڭ تەكسەرىپ بەكتىۋىنە قول جەتكىزدى، جۇندۇڭ دايىڭ ۇڭتۇسىتك اشىق كەنى سىياقتى 12 كومىر كەن مەملەكتەننىڭ ۇندىرىس قۇاتى تەكسەرىۋىنىنەن وتكىمەننەن كەيىن حاۋىپسىز ارتتىسرۇ شارت ـ جاعدايىنا يە بولغان كومىر كەن تىزمىنىە ەندى (جىلدىق ۇندىرىس قۇاتى 63 مىللىيون 500 مىڭ توننا).

مەملەكتە نەنەرىگيا توبى شىنجياڭ نەنەرىگيا شەكتى جاۋاپكەرىشلىك سەرىكتەستىگى 2019 ـ جىلدىان بەرى ۇنىد ـ رىستىك قۇاتتى 2 رەت تەكسەرىپ ارتتىردى، كەىزەكتە سە ـ رىكتەستىككە قاراستى كومىر كەنىنىڭ جىلدىق ۇندىرىس قۇاتى 96 مىللىيون 900 مىڭ تونناعا جەتىپ، شىنجياڭداىى ۇندىرىس قۇاتى 100 مىللىيون تونناعا تاياعان نۇڭغۇش كومىر كەن كاسىپورنىنا اينالدى. سەرىكتەستىك قاپبىلە قۇ ـ رىلىسىن ۇزدەكىسىز لىگەرلىەتپ، اشىق كەنىنىڭ ۇندىرىس قۇانتىنا جانە ەڭ جوعارى شەكتەگى ۇنىم قۇانتىنا تالداۋ جا ـ ساۋدى الدىن الا جوسپارلاپ، ورنالاستىرۇ جاساپ، بىيل 1 ـ ايدان 8 ـ ايعا دەپەىن 49 مىللىيون 640 مىڭ توننا كومىر ۇندىرىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن %7.7 34 ارتتى.

اراتۇرىك اۋدانىنداعى شىنجياڭ جىپانغا كەن شارۋاشـ ـ لىعى شەكتى سەرىكتەستىگى كۇنىىنە 100 مىڭ تونىانان ارتىق كومىر ۇندىرەدى. ”سەرىكتەستىكتىنڭ شىڭشىڭ اشىق كومىر كەنىنىڭ كومىر قاياتىندا كومىردىڭ ساقىتاۋ شارت ـ جاعدايى جاقسى، جۇيەنىڭ يەكەمدىلىگى كۇشتى، ۇنىمدى ارتتىرۇغا ۇن قوسۇى تەىز بولغاندىقتان، بىلتىر مەملەكتەنىك دامۇ جانە رەفورما كومپەتىتى جاعىنان قامداۋ ـ دى قامتاماسىز مەتۇدەگى كومىر كەن تىزمىدىكىنە نەگىزىلد ـ دى، ۇندىرىس قۇاتى 23 مىللىيون تونناعا دەپەىن جوعارد ـ لادى“ ، ـ دەدى باىس دىرەكتور ليۇ كۇپىڭ.

اۋتونومىيالى رايونىدىق دامۇ جانە رەفورما كومپەتەتـ ـ نىڭ ساناعىنا قاراعاندا، بىيل 1 ـ ايدان 7 ـ ايعا دەپەىن، تۇتاس رايونىنڭ ۇغدەلپەلەگەن كومىرىنىڭ ۇنىم مولشەرى 218 مىللىيون 356 مىڭ تونىنا بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن %5.3 32 ارتىپ، ارتۇ قارقىنى بۇكىل مەمە ـ لىكەتتەن 21 پايزىز جوعارى بولغان.

كومەسكى كۇشتى اشىپ، ۇنىمىدىلىكتى ارتتىرىپ، شىنجياڭ كومىرىنىڭ سىرتقا تاسىمالدانۇىن قامتاماسىز ەتتى

كەىزەكنە، كۇنىىنە ورتا دەسىپەين 189 مىڭ توننا كومىر تەمىر جول، ناس جول ارىقلى شىنجياڭنان تاسىپ شىعارلىپ، ەلەكتر ستانىياسى، بولات زاۋودى، سەپەنت زاۋود سىياقتى كا ـ سپورىنداردىنڭ كومىر پايدالانۇ قاجەتىن قامتاماسىز مەتۇدە ـ اۋتونومىيالى رايونىدىق دامۇ جانە رەفورما كومپەتتەتـ ـ نىڭ ساناق ساندى مالىمەتتەنە قاراعاندا، بىيل 1 ـ ايدان 7 ـ ايعا دەپەىن شىنجياڭنان سىرتقا تاسىمالدىانغان كومىر 40 مىللىيون 18 مىڭ 700 تونىنا بولپ، سايكەس مەزگىلدەكەىدن %41. 101 ارتىپ، مەملەكتەننىڭ نەنەرىگيا حاۋپىسىزدىگىن قاە ـ داۋدى قامتاماسىز مەتۇگە ماڭىزدى ۇلەس قوسقان.

تەمىر جول شىنجياڭ كومىرىن سىرتقا تاسىمالداۋدىنڭ قوزغالتقىشى، كومىر تاسىمالىن قامتاماسىز مەتۇ ارناۋلى ُبا ـ نىن قۇرۇ، تاسىمال قۇانتىن رەتتەۋدى ساپاللىلاندىرۇ ارىقلى تەمىر جول تاسىمال قۇانتىنىڭ كومەسىكى كۇشى تولىق سىچۇنغا 6 مىللىيون 611 مىڭ تونىنا كومىر جەتكىزىلىپ، سايكەس مەزگىلدەكەىدن %5.3 21 ارتقان.

تونىنا كومىر سىرتقا تاسىمالدانىپ، سايكەس مەىزگىلدەگىدەن %2. 43 ارتقان. اسىرەسە، سىچۇان، جۇڭچىڭ، ايدىى كومىرمەن قامداۋدى قامتاماسىز مەتۇ ار ـ ناۋلى ارەكتەتن اىقارىپ، تەمىر جول ارىقلى شىنجياڭنان سىچۇنغا 6 مىللىيون 611 مىڭ تونىنا كومىر جەتكىزىلىپ، سايكەس مەىزگىلدەكەىدن %5.3 21 ارتقان.

”شىنجياڭ تەمىر جولىنىڭ جۇڭ تاسىمال مولشە ـ

رىن ُئېتىسىمىز جاعدايدا ارتتىرۇدى جۇزەگە اسىرۇنىنڭ

تەتىگى ۇرمىچى – جىپياڭجۇنىياۋ تەمىر جولىنىڭ تاسى ـ

مال قۇاتى ارتتىرىلىپ جاڭغالانغاننان كەيىن، تاسىمال

قۇاتى ۇنىمدى ساۋلەلىندىرىلىپ، شىنجياڭنىڭ ُشىسىن

كومىرمەن قامداۋدى قامتاماسىز مەتۇگە، سولئۇستىكتىنڭ

كومىرىن ۇڭتۇستىككە تاسۇغا تاسىمال قۇاتى تىرەگەن

ازىرلەۋىىندە“ ، ـ دەدى جۇڭگو تەمىر جولى ۇرمىچى

مەكەمەسى توبى شەكتى سەرىكتەستىگى جۇڭ تاسىمال

ۇبولىمىنىڭ وربىناسار مەڭگەرۇشسى لى شىڭ.

شىنجياڭ تەمىر جول تاراۋلارى تاسىمال قۇانتىن

جوعارىلاتۇدىنڭ ُتىپەمدى ورايىن يىگەرىپ، شى